

Nytt fra Landbruksdirektoratet, avdeling reindrift og mest om RUF-ordningene

Av Widar Skogan, avdelingsdirektør
Reindriftskonferansen i Trøndelag
Fredag 9.juni 2023 i Stjørdal

Landbruksdirektoratet
Eanandoalodirektoráhtta

Kampen om arealene

- En av de tøffeste utfordringene vi står overfor er bokstavelig talt kampen om arealene. Her skal vi sikre naturmangfold, løse klimautfordringer, sikre matproduksjon, ivareta samfunns- og næringsutvikling, infrastruktur og reindriftnæringen som både bærekraftig matproduksjon og urfolksnæring.

10 mill. i RNB

- *Regjeringen har i RNB foreslått å styrke reindriftsforvaltningen for å sikre ressurser til ivaretagelse av reindriftens arealer. Det er foreslått en økning av bevilgningen til Landbruksdirektoratet med 5,0 mill. kroner. Økningen skal øremerkes til å styrke reindriftsforvaltningens kompetanse på arealforvaltning og reindrift.*
- *Det er også foreslått en økning av bevilgningen til Norsk institutt for bioøkonomi (NIBIO) med 5,0 mill. kroner. Økningen skal øremerkes til et prosjekt for å heve kvaliteten på vurderinger av reindrift i konsekvensutredninger, og kartlegging av beiteressurser.*
- *Det er en forutsetning for at en slik satsing skal lykkes at det etableres et solid fagmiljø for arealforvaltning i Landbruksdirektoratet, i avdeling reindrift. Avdelingen er i Alta, og det vil derfor innebære flere kompetansearbeidsplasser i distriktene. Direktoratet må ha bred kompetanse i et slikt fagmiljø, med vekt på arealforvaltning, planlegging i tillegg til juss og økonomi.*

Landbruksdirektoratet Alta

Nye digitale løsninger på reindriftsområdet

- Lanseringen av nytt merkeregisteret og merkeappen Mearka i fjor utgjorde første milepæl mot en komplett modernisering av digitale tjenester på reindriftsområdet
- I år har arbeidet startet mot tre nye milepæler
 - Ny slaktebase lanseres 2. oktober
 - Enklere rapporteringsløsning for slakteriene
 - Nye løsninger for Melding om reindrift og søknad om tilskudd til siidaandeler og reinlag
 - Enklere utfylling og saksbehandling. Tas i bruk til neste års innlevering
 - Distriktstilskudd og RUF skal også digitaliseres
 - Lanseres før sommeren 2024

Veileder for utarbeidelse av bruksregler

- Har fått innspill fra Statsforvalterne og LMD
- Har fått innspill fra reindriftnæringen
- Ferdig høsten 2023
- Veilederen skal bli et godt verktøy for reinbeitedistriktene
- Næringa må inkludere tradisjonell kunnskap i arbeidet sitt

Reindriftens Utviklingsfond

- RUF-ordningene
 - Hjemmel i Forskrift for Reindriftens Utviklingsfond (RUF-forskriften)
 - Noen ordninger er regulert i egne kapitler
 - Noen tiltak er regulert i retningslinjer fastsatt av RUF-styret
 - Noen tiltak behandles etter tiltakets ordlyd

RUF-forskriften kapittel 1 – Ulike utviklingstiltak

Tiltak med egne retningslinjer

- Sikring av reindriftens arealer
- Tiltak for å fremme likestilling og kvinners situasjon i reindriften
- Forskning og kunnskapsformidling
- Tilrettelegging for utøvere med nedsatt funksjonsevne
- Fjerning av gammelt gjerdemateriell

Tiltak uten egne retningslinjer

- Praktiske tiltak
- Strukturtiltak i distrikter med behov for reintallstilpasning og ressursutnyttelse
- Faglige tiltak
- Utvikling av binæringer
- Tilrettelegging for 1-2 dagers kompetansehevende kurs/etterutdanning
- Tiltak som følge av klimaendringer
- Stipend reindriftsrelatert masteroppgave

RUF-forskriften Kap. 1 - Ulike utviklingstiltak

- Tiltak uten egne retningslinjer vurderes etter fellesvilkårene i § 1-1 og § 1-7
- § 1-1 - «*Reindriftens Utviklingsfond skal gjennom bruk av økonomiske virkemidler bidra til å utvikle reindriftnæringen i samsvar med de reindriftspolitiske mål*»
 - tiltaket må være i tråd med formålet
 - reindriftspolitiske mål – «*En bærekraftig reindrift*» gjennom økologisk, økonomisk og kulturell bærekraft, jf. Meld. St. 32 (2016-2017)
- § 1-7 – «*Det er et vilkår for å få støtte fra Reindriftens Utviklingsfond at tiltaket fremmer reindriften i distriktet og området*»
 - tiltaket må fremme reindriften i distriktet/området
 - tiltaket må bidra til utvikling for flere utøvere enn bare søker
 - avgrenset til tiltak som ikke dekkes gjennom andre ordninger, eks. distriktstilskudd

RUF-forskriften Kap. 2 - Tap av rein i ulykke

- § 2-1 Formål - «*bidra til å dekke tap som påføres berørte siidaandeler og reinlag som følge av omfattende tap av rein i ulykker.*»
- § 2-2 Definisjon – Ulykke er en uforutsigbar og akutt hendelse som medfører at et større antall rein omkommer, og som ikke med en rimelig innsats kunne vært hindret av reineier
 - for eksempel snøskred, drukning eller akutt sykdomsutbrudd
 - tap forårsaket av låste beiter, nedslitte beiter, lavt slakteuttak eller rovdyr regnes ikke som ulykke
 - med flokkens størrelse menes reintall ved siste offentlig kontrollerte telling, eller ved siste melding om reindrift
- § 2-3 Vilkår
 - tapet skyldes ulykke, ikke erstattes over andre ordninger
 - tapte rein må utgjøre minst 10 prosent av flokkens størrelse før tapet (evt. over 150 rein), ikke dersom tapet er mindre enn 10 rein
 - tapet må være dokumentert, varslet til SF og iverksatt nødvendige tiltak mtp. forebygging/begrensning
 - mottatt produksjonspremie minst ett av de tre foregående driftsårene, og oppfylle vilkårene for tilskudd i § 4 i forskrift om tilskudd til siidaandeler og reinlag

RUF-forskriften Kap. 2 - Tap av rein i ulykke

- § 2-4 Dokumentasjon – statsforvalteren, veterinær eller offentlig oppsynsmyndighet skal dokumentere antallet dyr ved besiktigelse og opptelling av kadaver
 - ved snøskred etter snøsmelting
 - sannsynliggjøring dersom full kadaverdokumentasjon er umulig eller svært vanskelig
- § 2-5 Beregning av tilskudd - egne satser for beregning av tilskudd fastsatt av RUF-styret
 - bruker samme satser som ved tap av rein til rovvilt fastsatt av klima- og miljødepartementet
 - egenandel på 10 000 kroner
- Søknadsfrist – 12 måneder etter at ulykken fant sted
 - søknader bør behandles raskt for å minske økonomiske tap som følge av ulykken
- Retningslinjer for beregning av tilskudd for tap av rein i ulykker
 - Vedtatt av RUF-styret 15. juni 2022 (sak 51/22)

RUF-forskriften Kap. 3 - Tilskudd til reindriftsanlegg

- § 3-1 Formål: «*bidra til å dekke utgifter til oppføring, endring og oppgradering av reindriftsanlegg*»
- Tiltak som omfattes av ordningen
 - oppføring av nye reindriftsanlegg
 - utvidelse, endring eller oppgradering av eksisterende reindriftsanlegg
 - tiving av reindriftsanlegg hvor eier- eller ansvarsforholdet er ukjent
- § 3-3 Vilkår for tilskudd
 - søker må være siidaandel, siida, reinbeitedistrikt eller reinlag
 - reindriftsanlegget må være beskrevet i godkjente bruksregler og vedtatte distriktsplaner (reindriftsplaner)
 - søknad må være sendt Landbruksdirektoratet før tiltaket påbegynnes
- Krav til søknad
 - oppføringstillatelse fra LMD
 - spesifisert oversikt for alle kostnader knyttet til tiltaket
 - reell finansieringsplan
 - målsatt tegning av anlegget
 - innhente tilbud fra minst tre tilbydere ved kostnader over 150 000 kroner

RUF-forskriften Kap. 3 - Tilskudd til reindriftsanlegg

- Tilskuddsgrunnlaget er summen av tilskuddsberettigede kostnader som er
 - materialkostnader (med veggfast inventar)
 - transport
 - spesialarbeid (elektriker, rørlegger, annet arbeid som krever særlig kompetanse)
 - eget arbeid (150 kroner per time, økes til 210 kroner per time fra og med 1. juli 2023)
- Beregning av tilskudd
 - siidaer og siidaandeler: 35 prosent av tilskuddsgrunnlaget
 - distrikter og reinlag: 50 prosent av tilskuddsgrunnlaget
 - i særlige tilfeller kan RUF-styret dispensere fra prosentsatsene ovenfor og innvilge mer eller mindre
 - beiteforhold og beiteressurser i området
 - klimaforhold som gjør det vanskelig å tilrettelegge driften
 - vil mangel på anlegget vanskeliggjøre videre drift
 - unntaket kan ikke være i strid med forskriftens formål eller vedtatte politiske mål
- Søknadsfrister – 1. februar/1. september
- Retningslinjer for tilskudd til reindriftsanlegg (vedtatt av RUF-styret i sak 89/22)

RUF-forskriften Kap. 4 - Refusjon av kursutgifter

- Hjemmel i RUF-forskriften kapittel 4
- Formål: «*bidra til kompetanseheving i reindriften gjennom å gi støtte til kurs og etterutdanning.*»
- Refundert utgifter til kursavgift, reise og opphold i forbindelse med kurs som skal opparbeide eller videreutvikle reindriftsutøverens kompetanse til utøvelse av reindrift
- Eksempel på kurs som dekkes av ordningen
 - Antiparasittbehandling av reinsdyr
 - Videreforedling av reinkjøtt
 - Slakting på slaktehenger
 - Transport av levende reinsdyr
- Beregning: 50 prosent av dokumenterte utgifter begrenset opptil 6 000 kroner

RUF-forskriften Kap. 5 - Tilskudd til feltbarnehage

- Hjemmel i RUF-forskriften kapittel 5
- Formål: *«legge til rette for at flere i familien kan delta under større reindriftsaktiviteter i reinbeitedistriktet, sommersiidaen, vintersiidaen eller reinlaget, samt å bidra til kunnskapsoppbygging hos barn om disse aktivitetene»*
- Inntil tre uker per år i tilknytning til større reindriftsaktiviteter
- Pass av barn som tilhører reinbeitedistriktet, sommer- eller vintersiidaen samt reinlaget fram til barn begynner på skolen
- Tilskuddsmottakers egne barn kan utgjøre 1/3 av gruppen barn som skal passes.
- Utmåling
 - for barn fra og med fylte tre år: 1000 kroner per barn per uke
 - for barn under tre år: 2000 kroner per barn per uke

RUF-forskriften Kap. 6 - Distrikter som mangler distriktsplan

- Blir hjemmel i RUF-forskriften kap. 6 (i dag § 1-6 andre ledd bokstav k)
- Formål: «*bidra med økonomisk støtte til distrikter som mangler godkjent distriktsplan i arbeidet med utarbeidelsen av en slik plan*»
- Gjelder bare for distrikter som ikke har distriktsplan
- Oppdatering av eldre eksisterende planer omfattes ikke
- Tilskudd inntil 20 000 kroner, vil alltid bli behandlet delegert
- Gjelder ikke mange distrikter, forventer mellom 3-5 søknader.

RUF-forskriften Kap. 7 - Tilskudd til juridisk bistand

- Hjemmel i RUF-forskriften kapittel 7,
- Formål: «å bidra til at reinbeitedistrikter eller siidaer får mulighet til å ivareta sine beiterettigheter»
- Tilskudd til juridisk bistand gis til å dekke utgifter til advokat/rettshjelper:
 - i forbindelse med saker angående ivaretagelse av reindriften beiterett i Norge. Gjelder ikke for tvister mellom norsk og svensk reindrift eller internt i norsk reindrift.
 - til reinbeitedistrikter eller siidaer som var omfattet av den opphevede reinbeitekonvensjonen av 9. februar 1972 nr dersom de blir trukket inn i en rettsprosess av svensk reindrift som omhandler distriktets/siidaens tradisjonelle beiteområder i Sverige, eller beiteområder i Norge
- Tilskudd gis for inntil 100 timer i forbindelse med rettsak i første instans og inntil 50 timer for hver ankeinstans. Dokumenterte timer dekkes etter offentlige salærsatser, 1140 kr/time pr 1.1.23 i Norge.
- Inntil 50 timer i saker uten domstolsbehandling
- Utgifter til reise og opphold dekkes når utgiftene har vært nødvendige i forbindelse med domstolsbehandlingen.

Sikring av reindriftens arealer

- Hjemmel i RUF-forskriften § 1-6 andre ledd bokstav a
- Tilskuddet skal primært brukes til større tiltak i forbindelse med arealinngrep, slik som høringsuttalelser, utredninger mv.
- Kan søke om tilskudd til følgende tiltak
 - utarbeidelse av høringsuttalelser i forbindelse med arealinngrep
 - tiltak som reindriften har behov for å få kartlagt og som faller utenfor konsekvensutredninger etter bestemmelsene i plan- og bygningsloven
 - utarbeidelse av prioritetskart (verdiklassifisering av arealbrukskart)
- Retningslinjene vedtatt av RUF-styret

Kvinnerettede tiltak

- Hjemmel i RUF-forskriften § 1-6 andre ledd bokstav f
- Formål: «å fremme likestilling og styrke kvinnens stilling i reindriften.»
- Tre satsingsområder
 - Økt verdiskapning
 - Kompetansehevende tiltak
 - Kvinnenettverk
- Målsetning – styrke reindriftskvinnens rolle som kulturbærer og verdiskaper i reindriften
- Søker må være reindriftskvinne som tilhører en siidaandel. Siidaandelen som kvinnen tilhører må være oppført i «Melding om reindrift» i siste reindriftsår for å kunne få innvilget tilskudd.
- Det ytes kun tilskudd til tiltak som ikke kan finansieres via andre tilskuddsordninger.

Kvinnerettede tiltak

- Vilkår for tilskudd
 - Økt verdiskapning – innovative (fornyende) prosjekter som innebærer utvikling av produkter og/eller tjenester basert på reindriftens ressurser
 - vektlegges – type prosjekt, prosjektets særegenhet, økonomiske rammer, mulighet for videreutvikling
 - virksomheten må ha en viss varighet og omfang, bidra til siidaandelens økonomi, egnet til å vare en stund og gi overskudd
 - Kompetansehevende tiltak – være nødvendig for å gjennomføre et prosjekt om økt verdiskapning som søker tidligere har fått tilskudd fra
 - deltakere må være flere enn egne barn og foreldre, egne barn og foreldre kan ikke utgjøre mer enn 1/3 av deltakerne
 - kurset må kunngjøres
 - Kvinnenettverk – må være registrert i Brønnøysundregisteret, for etablerte nettvetterk – nettverket må være aktivt, dokumentert regnskap og årsrapport/melding

Kvinnerettede tiltak

- Satser

- Økt verdiskapning

- for investeringer – inntil 140 000 kroner
 - egen arbeidsinnsats – inntil 30 000 kroner per måned i maksimalt tre måneder

- Kompetansehevende tiltak

- kurs søker selv skal delta på – inntil 6000 kroner per kurs, inntil 15 000 kroner per år
 - kurs søker selv skal arrangere – inntil 20 000 kroner til dokumenterte kostnader til for- og etterarbeid, eget arbeid inntil 300 kroner per time inntil 30 timer
 - inntil 75 000 kroner i investeringskostnader

- Kvinnenettverk

- 75 000 kroner (etablering/driftskostnader)

Forskning og utvikling

- Midler til forskning og utvikling skal bidra til å nå de til enhver tids gjeldende reindriftspolitiske mål
- Frembringe ny og anvendbar kunnskap til nytte for reindriftsnæringen
- Prosjektyper
 - forskningsprosjekter – mot anvendt forskning (gi ny kunnskap)
 - utviklingsprosjekter – fremstille nye eller forbedrede produkter, prosesser, innretninger
 - formidlingsprosjekter – formidling av kunnskap ervervet gjennom FoU-prosjekter
- Tilskuddsbeløp og –periode
 - forskningsprosjekter – inntil 500 000 kroner, inntil to år
 - utviklingsprosjekter – inntil 500 000 kroner, inntil to år
 - Formidlingsprosjekter – inntil 150 000 kroner, inntil et år

Forskning og utvikling

- Aktuell FoU-områder
 - reindriftens arealbruk (arealbruk/-inngrep/-forvaltning, beitegrunnlag/-tilpasning)
 - driftsmessige forhold i reindriften (tapsårsaker, utvikling/effektivisering av driftsutstyr og metoder, selvstyre og intern organisering, kostnadsutvikling i næringen, HMS, intern konfliktløsning mv.)
 - reinhelse og dyrevelferd (utvikling av for til kriseberedskap, sykdomsbekjempelse, vaksiner mv.)
- Utlysning av FoU-midler/søknadsbehandling
 - våren – søknadsfrist høsten (1. oktober i 2022)
 - økonomisk ramme, handlingsplan, føringer i reindrifftsavtalen
 - Landbruksdirektoratet vurderer og innstiller overfor RUF-styret
 - RUF-styret avgjør søknadene i årets siste møte
 - Oppstart for nye prosjekt er 1. januar kommende år
- Hvem kan søke
 - Søkere kan komme fra universiteter, høgskoler, institutter og/eller andre FoU-institusjoner
 - fortrinnsvis i samarbeid med reindriftsnæringen
 - Prosjektansvarlig skal som hovedregel være norsk FoU-institusjon, prosjektleder tilknyttet denne
- Handlingsplan for FoU-midler fra RUF

Tilrettelegging for utøvere med nedsatt funksjonsevne

- Hjemmel i RUF-forskriften § 1-6 andre ledd bokstav j
- Formål: «å tilrettelegge for at reindriftsutøvere med nedsatt funksjonsevne kan delta i reindriftsarbeid.»
- Tilskudd kan ytes når utøveren på grunn av en varig nedsatt funksjonsevne ikke kan utføre reindriftsarbeid på samme måte som reindriftsutøvere uten nedsatt funksjonsevne. Dette må være dokumentert enten med legeerklæring eller bekreftelse fra NAV.
- Siidaandelsleder kan søke på vegne av siidaandelen
 - Kan få tilskudd til tilrettelegging for reindriftsutøvere i egen siidaandel
- Distriktsstyret kan søke på vegne av distriktet
 - Kan få tilskudd til felles tilrettelegging eller endring av distriktets felles utstyr/anlegg
- Tilskuddet kan benyttes til dekning av utgifter til innkjøp av utstyr eller hjelpemidler, utredning av tilretteleggingsbehov og andre tiltak for å bidra til at utøvere med nedsatt funksjonsevne kan delta i reindriftsarbeidet. Ordningen dekker ikke vedlikehold av utstyr eller innkjøp av utstyr det må forventes at siidaandelen/distriktet har fra før.
- Retningslinjer vedtatt av RUF-styret

Fjerning av gammelt gjerdemateriell

- Hjemmel i RUF-forskriften § 1-6 andre ledd bokstav k (?) (tidligere kapittel 6)
- Formål: *«bidra til fjerning av reindriftens gamle gjerdemateriell som kan være til hinder og skade for vilt og/eller personer som ferdes i naturen. Ordningen gjelder ikke ved riving eller oppgradering av gjerdeanlegg som er i bruk.»*
- Vilkår for tilskudd
 - Gjerdemateriellet må stamme fra et gjerde som ligger innenfor søkers beiteområde og ikke lenger benyttes av reindriften, og
 - Søker må forplikte seg til å levere netting, ståltråd og impregnerte gjerdestaur som fjernes til nærmeste godkjente mottak eller bruke materiellet til andre tiltak.
- Tilskuddsberettigede kostnader er kostnader til rivning av gjerdet, transport av gjerdemateriell, avfallshåndtering og eget arbeid. Dette utgjør tilskuddsgrunnlaget
- Inntil 80 prosent av tilskuddsgrunnlaget kan innvilges i tilskudd
- Tilskuddsmottaker må innen ett år etter at arbeidet er ferdigstilt sende inn rapport som skal omfatte regnskap, kart og bilder av områder som gjerdet er fjernet fra, og kvittering for levering av materialet til godkjent avfallsmottak. Rapport sendes Landbruksdirektoratet.

RUF-ordningene - avsluttende bemerkninger

- Nærmere informasjon om alle ordningene finnes på [Landbruksdirektoratet sine nettsider](#)
- Søknader med søknadssum over 200 000 kroner eller søknader av prinsipiell art behandles av styret
- Søknader under 200 000 kroner behandles delegert av Landbruksdirektoratet. Styret for sakene oversendt før møte.
- Utbetaling
 - 50 prosent ved innvilgelse
 - Siste 50 prosent etter mottatt og godkjent regnskap/rapport (Landbruksdirektoratet)
- Rapporter og regnskap sendes til/godkjennes av Landbruksdirektoratet